

تکلیف شب، مسأله همیشگی دانش آموزان و اولیای آنان

دکتر زهرا بازرگان

کودکان پس از سپری کردن یک روز طولانی و خسته کننده در مدرسه، وقتی که به خانه می‌رسند، بهتر است اوقات خود را با استراحت، بازی و یا اشتغال به یک کار سرگرم کننده و به هر حال فعالیتی غیردرسی بگذرانند. این قبیل اولیا که اغلب تحصیلات بالا و موقعیتی مناسب در اجتماع دارند، با استناد به گفته برخی از پزشکان عقیده دارند که بسیاری از عقب ماندگی‌های تحصیلی ناشی از خستگی ذهنی کودکان است و این طور استدلال می‌کنند که حجم زیاد دروس و کمبود وقت برای استراحت و تفریح باعث می‌شود کودکان نتوانند مطالب درسی را به خوبی هضم کنند و بتدریج با از دست دادن انگیزه و علاقه به درس خواندن، تمرکز خود را نیز از دست می‌دهند و به صورت شاگردانی کسل، بی‌توجه و مأیوس در می‌آیند.

نکته دیگری که دلیل مخالفت برخی از اولیا و مربیان تعلیم و تربیت از جمله نویسنده فرانسوی؛ "فیلیپ میرو" است، این است که تکالیف درسی در خانه، بخصوص اگر سنگین و پیچیده باشد می‌تواند تبعیضات اجتماعی را تشدید کند، زیرا تنها دانش‌آموزانی که از وجود پدر و مادری تحصیل کرده و محیط خانوادگی

تکلیف شب در شرایط فعلی مدارس ما امری لازم به نظر می‌رسد، اما تکلیفی که طولانی و خسته کننده نباشد، انگیزه انجام آن در شاگردان به وجود آمده باشد و با توانایی آنان از نظر جسمی و ذهنی مطابقت کند.

تکلیف شب به دوران خاصی تعلق ندارد. از همان زمان که بچه‌ها تمرینات درسی خود را روی لوح کوچک سنگی انجام می‌دادند تا به امروز که در اغلب موارد کاغذهای سفید و الوان کتابچه‌های کلاسور، وسیله انجام این وظیفه آموزشی است، مسأله تکلیف شب و مباحثات مربوط به آن همواره برای دانش‌آموزان، معلمان و اولیا مطرح بوده و نظریات موافق و مخالف آنان را برانگیخته است.

آنان که نظر مخالف دارند

برخی تکلیف شب را بخصوص در سطح ابتدایی کاری بیهوده می‌دانند و عقیده دارند که

دشوار می‌سازد. لذا تکلیف شب غالباً وسیله درگیری و ایجاد مشکلاتی بین این قبیل شاگردان و معلمان می‌شود.

درست است که تکلیف شب می‌تواند مرور درس‌های روزانه باشد، کودک را به نظم و ترتیب و قبول مسؤلیت وادارد و لذت انجام یک کار مستقل را به او بچشاند، اما برای این کار باید وسایل و امکان انجام آن در اختیارش باشد و از همه مهم‌تر روش انجام تکالیف را در مدرسه یاد گرفته باشد.

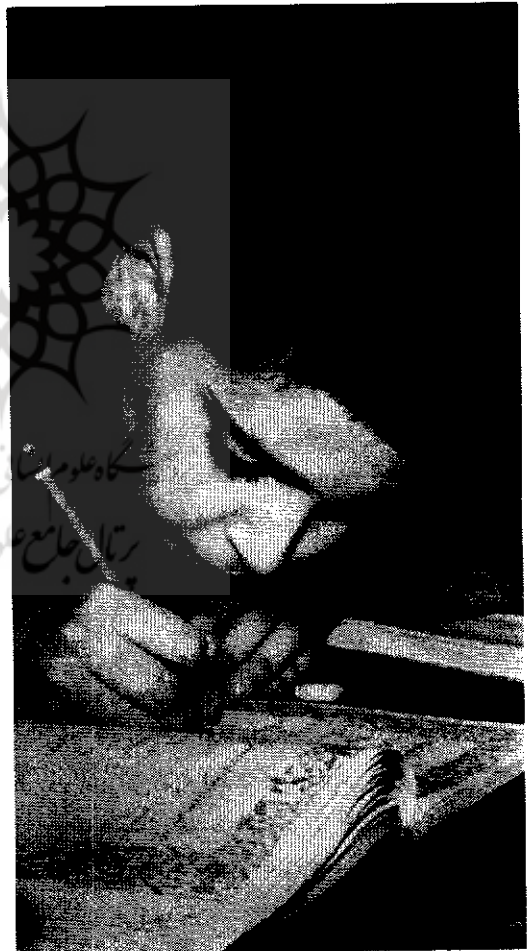
آنان که موافق تکلیف شب هستند

وقتی با معلمان دربارهٔ تکلیف شب سخن می‌گویم اغلب آنان عقیده دارند که این اولیای دانش‌آموزانند که بر دادن تکالیف درسی در خانه تأکید دارند. یک مربی کودکان می‌گفت: "اولیا برای کودکان کودکستانی خود نیر تکلیف شب می‌خواهند تا خیالشان راحت باشد که بچه‌ها چیز یاد می‌گیرند." از طرفی وجود تکلیف شب بچه‌ها را سرگرم کرده، مانع مزاحمت‌ها و سرو صدای آنان در خانه می‌شود.

نتیجهٔ یک همه‌پرسی که چندی پیش توسط یک روزنامهٔ فرانسوی دربارهٔ تکلیف شب انجام گرفت، معلوم داشت که بسیاری از معلمان عقیده دارند کودکان و نوجوانان، علاقه‌مند به انجام تکالیف درسی در خانه هستند، به شرط آنکه طولانی نباشد. بنا بر عقیدهٔ این معلمان، تکلیف شب باعث مداومت ارتباط بین مدرسه و شاگردان می‌شود و مانع می‌گردد که بچه‌ها در بازگشت به خانه، مدرسه و وظایف تحصیلی خود را فراموش کنند.

اولیایی که موافق تکلیف شب هستند آن را

مطلوب بهره‌مند می‌توانند در محیطی آرام و پرانگیزه برای انجام تکالیف، کار کنند و از نظارت و کمک اولیای خود در جایی که دچار مشکل می‌شوند، برخوردار گردند. بدیهی است چنین امکانی برای دانش‌آموز متعلق به قشر محروم جامعه وجود ندارد. اتاق‌های کوچک و پرجمعیت، بی‌سواد یا کم‌سواد اولیای، به عهده داشتن مسؤلیت‌هایی در ادارهٔ خانه و نگاه‌داری کودکان خردسالتر و غیره، انجام تکالیف را در خانه برای این کودکان بسیار

آموخته‌اند در خانه تمرین و تکمیل کنند. از آن گذشته در شرایطی که امکان پرسش و پاسخ در کلاس‌ها محدود است، تکلیف شب می‌تواند برای معلمان وسیله‌ای برای شناخت توانایی‌های درسی شاگردان باشد.

باید دانست که یادگیری مطالب درسی تنها دریافت اطلاعات در مدرسه و مرور آنها در خانه نیست، بلکه شامل یک سلسله فعالیت‌های مختلف است که کودک باید در مورد آن اطلاعات انجام دهد تا بتواند آنها را در ذهن خود جایگزین نماید.

نگارنده به یاد دارد که یک روز دانش‌آموزی که به علت عدم یادگیری مطلب درسی مورد سرزنش آموزگار خود قرار گرفته بود می‌گفت: "ولی من از روی درس چند بار خوانده‌ام، نمی‌دانم چرا نمی‌توانم یاد بگیرم."

برخلاف آنچه ظاهراً به نظر می‌رسد، درس حاضر کردن کار آسانی نیست و بسیاری از دانش‌آموزان نمی‌دانند چگونه درس بخوانند، آیا باید از روی مطلب خوانند؟ چگونه؟ چندبار؟ در کنار مطلب درسی از چه لوازمی باید استفاده کرد؟ مداد؟ کتابچه؟ خط کش؟ جزوه درسی؟ فرهنگنامه و کتاب‌های مرجع؟ آیا باید از کسی کمک گرفت؟ از چه کسی؟ چه وقت می‌توانیم مطمئن شویم که مطلب را یاد گرفته‌ایم؟ وقتی که بتوانیم آن را با کلمات خودمان بیان کنیم؟ وقتی که آن را حفظ شویم؟ وقتی که بتوانیم خلاصه کنیم؟

بنابراین لازم است که معلمان شاگردان را با روش‌های مختلف درس حاضر کردن، چگونگی انجام تمرینات درسی، مرور یک مطلب برای امتحان و برنامه‌ریزی برای انجام تکالیف آشنا کنند. نکته دیگر این است که پر

وسيله‌ای برای تشخیص توانایی‌های درسی فرزندشان می‌دانند و معتقدند که با نظارت بر تکالیف متوجه می‌شوند که آنان تا چه حد مطالب را آموخته و چه کمبودهایی دارند.

این قبیل اولیا معتقدند که تکالیف درسی شاگردان، می‌تواند وسیله‌ای برای برقراری ارتباط بین خانه و مدرسه باشد، زیرا اولیا از طریق نظارت بر تکالیف متوجه می‌شوند که در مدرسه چه می‌گذرد و چه تغییراتی در محتوا، روش‌ها و برنامه‌های درسی داده شده است.

این امر باعث می‌شود که آنان در مواردی به مدرسه مراجعه نمایند و معلم فرزندشان را ملاقات کنند. بدیهی است این امر در صورتی ممکن است که اولیا احیاناً به علت داشتن خاطرات نامطلوب از دوران تحصیلی خود، از تماس با مدرسه واهمه نداشته باشند و در ضمن محیط مدرسه و برخورد معلمان نیز گرم و پذیرای اولیا باشد.

تکلیف شب و مدرسه

با اینکه در بسیاری از کشورها، به علت شرایط مطلوب یادگیری در کلاس‌ها، وجود معلمان ورزیده، کلاس‌های کم‌جمعیت و غیره مسأله تکلیف شب لااقل در دوره ابتدایی کنار گذاشته شده است و جای خود را به انجام فعالیت‌های خلاصه و مورد علاقه کودکان داده است، در کشورهایی مانند کشور ما که به علت رشد سریع جمعیت و در نتیجه کلاس‌های پرتراکم، کمبود معلمان، مدارس چند نوبته و ... دانش‌آموزان وقت محدودی را در مدرسه می‌گذرانند و لذا شرایط آموزش و پرورش مورد انتظار به دلیل مشکلات فوق نمی‌تواند فراهم باشد، لازم است کودکان آنچه را که در مدرسه

حجم‌ترین و سنگین‌ترین تکلیف شب نیز نمی‌تواند جبران درسی را که در کلاس خوب تفهیم نشده است، بکنند و برای تضمین موفقیت تحصیلی شاگردان نباید روی درس خواندن آنان در خانه و کمک اولیا تکیه کرد.

بله، تکلیف شب در شرایط فعلی مدارس ما امری لازم به نظر می‌رسد، اما تکلیفی که طولانی و خسته‌کننده نباشد، انگیزه انجام آن در شاگردان به وجود آمده باشد و با توانایی آنان از نظر جسمی و ذهنی مطابقت کند. معلمان نیز این نکته را فراموش نکنند که هیچ بزرگسالی حاضر نیست پس از گذراندن یک روز طولانی در اداره، به محض بازگشت به خانه تا پاسی از شب به تکرار کارهای اداری روزانه بپردازد.

کمک مدرسه در انجام تکالیف

معلمانی که در اول سال تحصیلی درباره تکالیف مورد انتظار، نحوه انجام و زمان ارائه آن با دانش‌آموزان و اولیای آنان مشورت می‌کنند و به شاگردان اختیاراتی در انجام تکالیف و نحوه ارائه آن می‌دهند، معمولاً در دریافت، کیفیت مناسب تکالیف و جلب رضایت شاگردان، موفقیت بیشتری دارند.

مشکلات خود، از کمک‌های درسی لازم برخوردار گردند. در این صورت تنها تکالیفی را می‌توان به خانه فرستاد که امکان انجام آن به تنهایی برای کودکان وجود داشته باشد.

در مورد کودکانی که دچار عقب‌ماندگی تحصیلی هستند، دادن تکالیف کوتاه و تمرینات ساده و پرسیدن سؤالاتی که معمولاً این کودکان بتوانند از عهده پاسخ برآیند، در رشد اعتماد به نفس آنها و ایجاد انگیزه برای شرکت در

اما در مورد شاگردانی که به علل محرومیت‌های فرهنگی، بی‌سوادی یا گرفتاری اولیا و شرایط نامساعد مسکن بندرت از عهده انجام تکالیف بر می‌آیند، مدرسه می‌تواند برنامه‌ای پیش‌بینی کند و اوقات خاصی را برای انجام تکالیف، زیر نظر معلمان یا شاگردان کلاس‌های بالاتر تنظیم نماید تا این قبیل دانش‌آموزان بتوانند در محیطی آرام و پُرانگیزه کار درسی خود را انجام دهند و احیاناً با طرح

کودکان و اولیای آنان باشد، در بسیاری از مواقع در شرایط نامطلوبی انجام می‌گیرد و در نتیجه موضوعی برای درگیری‌ها و اوقات تلخی‌های خانوادگی می‌شود. خستگی ناشی از کار روزانه اولیا، تمایل آنان به انجام کارهایی مانند: تماشای تلویزیون، خواندن روزنامه و تماس با دوستان و خویشاوندان باعث می‌شود که آنان، گاه برخوردی ناشی از بی‌حوصلگی با فرزند خود داشته باشند و هر اشتباه و خطای کودک را مورد سرزنش قرار دهند و احیاناً وی را تحقیر کنند.

باید دانست که برای بسیاری از کودکان ایجاد محیطی آرام برای انجام تکالیف، محیطی که آنان بتوانند دور از سرو صدای تلویزیون، رادیو و رفت و آمدها درس بخوانند و بدانند که در صورت لزوم از کمک‌های فکری یکی از اطرافیان خود برخوردار خواهند بود، کافی است و این قبیل کودکان انتظار دیگری ندارند. اما دانش‌آموزانی نیز وجود دارند که این شرایط برایشان کافی نیست و تنها در صورتی تکالیف

فعالیت‌های کلاس، مسلماً مؤثر خواهد بود. برعکس، تکالیف سنگین و پیچیده که خارج از توانایی این کودکان است آنان را نسبت به انجام هر نوع فعالیت درسی دلسرد و از خود ناامید خواهد کرد.

معلم موفق می‌گفت: "من فرمول معجزه‌آسایی ندارم، اما علت علاقه شاگردان من به انجام تکالیف درسی این است که برای هر شاگرد یا هر گروه از شاگردانم تکالیفی تعیین می‌کنم که با توانایی و شرایط زندگی خانوادگی آنان مطابقت داشته باشد. من از شاگردان قویتر تکالیف پرحجم‌تر و نسبتاً پیچیده‌تری می‌خواهم، اما در عین حال این شاگردان را تشویق می‌کنم که نتایج کار و تجربیاتشان را در کلاس با سایر بچه‌ها در میان گذارند و دیگران را در یافته‌های خود سهیم کنند."

تکلیف شب و اولیا

تکلیف شب در حالی که می‌تواند وسیله‌ای برای نزدیک کردن و ایجاد صمیمیت بیشتر بین

مشکل را حل نخواهد کرد. کمک لازم در این مواقع کوشش در ارتباط دادن وقایع و تجربیات زندگی خانوادگی با دروس مدرسه است؛ مثلاً برای شاگردان کلاس‌های اول تا سوم دادن مسؤلیت‌هایی مانند یادداشت کردن پیام‌های تلفنی، تشویق آنان به نوشتن نامه برای دوستان و بستگان، نوشتن خاطرات روزانه و از این قبیل به معلوماتی که در مدرسه فرا می‌گیرد جنبه عملی می‌دهد و به آن معنی می‌بخشد.

اکراه در انجام تکالیف گاه ناشی از جذابیت محیط اطراف، بخصوص بازی با دوستان یا تماشای تلویزیون می‌باشد. از طرفی شاید اولیای کودکان تصویر مثبتی از کار و فعالیت جدی به او ارائه نداده‌اند، در این صورت چگونه می‌توان از کودکی انتظار داشت که از کار کردن لذت ببرد، در حالی که هرگز چنین الگویی را در اطراف خود ندیده است و هرگز به او نشان نداده‌اند که انجام یک کار جدی و حل یک مشکل تا چه حد می‌تواند لذتبخش باشد و ارزش این را دارد که انسان به خاطر آن لذت‌های زودگذر را فدا کند.

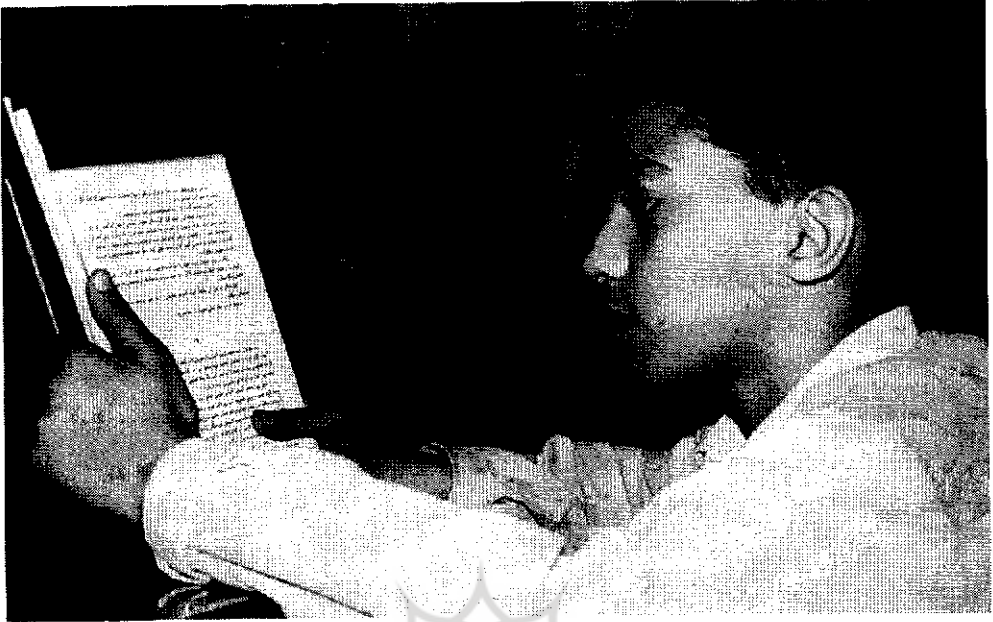
چند پیشنهاد برای انجام بهتر تکالیف درسی در خانه

۱- ایجاد جوی مساعد برای تسهیل انجام تکالیف درسی در خانه، نیازمند تمهیدات متعددی است که بسیاری از اولیا بدان واقفند. رعایت چند نکته زیر نیز می‌تواند در بهبود این وظیفه تحضیلی شاگردان مؤثر باشد:

۱- ایجاد شرایط مطلوب و لوازم مناسب برای انجام تکلیف شب
دانش‌آموز نمی‌تواند در هر جا و تحت هر

خود را انجام می‌دهند که مثلاً مادر، پدر یا بزرگسالی در کنارشان باشد و به کارهای آنان نظارت مستقیم داشته باشد. این کودکان در صورت عدم تمایل اولیا به همراهی با آنها در این امر، از انجام تکالیف خودداری می‌کنند. این امر می‌تواند ناشی از دلایل مختلفی از جمله نیاز کودک به توجه بیشتر بزرگسالان باشد. کودکانی که از تکلیف شب به عنوان وسیله‌ای برای جلب توجه اولیا و نگه داشتن آنان در کنار خود استفاده می‌کنند، به زبان بی‌زبانی نشان می‌دهند که از توجه کافی برخوردار نیستند. در این صورت شایسته است اولیا روابط خود را با فرزندشان مورد سؤال قرار دهند و وقت بیشتری را صرف صحبت و توجه به او کنند. فرصت‌هایی مانند زمان صرف غذا، تماشای تلویزیون و بحث درباره برنامه‌های آن، همراه بردن کودک برای خرید، گردش و پیاده‌روی و صحبت با او در طی راه می‌تواند به حل این مشکل کمک نماید و نیاز وی را در جلب توجه اولیا به هنگام انجام تکالیف درسی کاهش دهد. گاه انجام تکالیف برای شاگرد بی‌معنی و بی‌فایده به نظر می‌رسد، زیرا او دقیقاً نمی‌داند چه باید بکند و پرسش‌های معلم برایش مبهم است. در این مواقع کمک به وی در مطالعه دقیق‌تر سؤالات یا تشویق او به پرس و جواز یک هم‌کلاسی، به روشن شدن موضوع کمک خواهد کرد.

عدم ارتباط مطالب درسی با زندگی روزانه کودک یکی دیگر از مواردی است که او را نسبت به انجام تکالیف دلسرد می‌کند. کودک مفید بودن این تکالیف را نمی‌تواند تشخیص دهد و نویدهایی از این قبیل که: "وقتی بزرگ شدی این معلومات به دردت خواهد خورد،"

نوجوانان برعکس ، غالباً به محیطی بی سرو صدا نیازمندند، به طوری که بتوانند کتاب و لوازم خود را با خیال راحت پخش کنند. برخی از آنان حتی تمایل به بستن در و پنجره دارند تا هیچ گونه سرو صدا و عامل مزاحمت ، تمرکز آنان را به هم نزنند.

بعضی از کودکان ترجیح می دهند در حال راه رفتن درس حاضر کنند، بعضی دیگر دوست دارند با همکلاسی های خود درس بخوانند. باید دید کودک کجا و چگونه می تواند بهتر یاد بگیرد و در صورتی که میسر بود امکان انجام تکالیف را در شرایطی که برای وی مطلوبتر است فراهم کرد.

۲- شناخت روش یادگیری کودک

همان طور که می دانیم کودکان به طرق مختلف مطالب را فرا می گیرند. "دلاگاردی" ^۱

شرایطی کار کند. درس خواندن نیز مانند همه کارهای دیگر آداب و رسوم خاص خود را دارد و کودک برای اینکه بتواند خوب کار کند نیازمند محیطی مطلوب از نظر نور، سرو صدا و حرارت است . او جای مناسبی برای نشستن می خواهد و به لوازمی مانند مداد ، خودکار، پاک کن، خط کش، کتاب و جزوه درسی و احتمالاً فرهنگ لغات و چیزهایی از این قبیل احتیاج دارد که لازم است این وسایل را پیش از شروع به کار در کنار خود داشته باشد.

کودکان کلاس های پایین تر دوست دارند برای انجام تکالیف خود بخشی از اتاقی را اشغال کنند که در آنجا مادر یا پدرشان نیز به کاری مشغولند. آنان در کنار اولیای خود احساس امنیت بیشتری می کنند. از آن گذشته آنها با نشان دادن گاه و بی گاه قسمتی از تکالیف خود تأیید اولیا را نیز برای ادامه کار می طلبند.

نیز به کار گیرند. "دلاگاراندری" در کتاب خود تحت عنوان "نیمرخ آموزشی دانش آموزان" به انواع تمریناتی که می‌تواند حواس مختلف را تقویت کند و با امکان یادگیری کودک را بهبود بخشد، اشاره می‌کند.

نکته دیگر این است که فعالیت‌های ذهنی کودک منحصر به دریافت اطلاعات نیست، باید دید ذهن وی چگونه روی این اطلاعات کار می‌کند. مطالعاتی که در مورد دانش آموزان مختلف انجام گرفته است نشان می‌دهد که برخی از کودکان به هنگام یادگیری یک مطلب درسی ترجیح می‌دهند آن را به قسمت‌هایی تقسیم کنند و هر قسمت را به طور دقیق بخوانند. آنان معمولاً با یادگیری یک بخش به بخش بعدی می‌پردازند. نحوه درس خواندن بعضی دیگر از دانش آموزان این است که اول کل مطلب را یک بار می‌خوانند تا اصل موضوع را دریابند و سپس به یادگیری اجزای آن مشغول می‌شوند.

به همین ترتیب، برای بعضی از کودکان شباهت بین اجسام یا مجاورت بین آنها و برای بعضی دیگر تضاد بین اجسام یا امور، یادگیری را آسان جلوه می‌دهد. بنابراین کمک ما به کودکان در انجام تکلیف شب این نیست که روش خاص خودمان را به آنان تحمیل کنیم، بلکه مهم رفتار و طرز برخورد ما با این مسأله است. برخورد مناسب آن است که به آنان در شناخت روش مناسب یادگیری که مخصوص آنان است یاری دهیم. این کار چندان مشکل نیست و حتی یادآوری تجربیات غیردرسی کودکان نیز می‌تواند در این مورد مفید واقع شود؛ به عنوان مثال می‌توانیم به همراه فرزند خود بیندیشیم که او چگونه فلان فعالیت

یکی از متخصصان تعلیم و تربیت در فرانسه، نحوه یادگیری دانش آموزان بسیاری را در سنین مختلف مطالعه نموده است. وی این نتیجه را مورد تأکید قرار می‌دهد که برخی از کودکان آنچه را که می‌شنوند سریع‌تر و بهتر یاد می‌گیرند و تصویر آن را در ذهن خود حفظ می‌کنند، در حالی که برخی دیگر، آنچه را که با چشم خود می‌بینند بهتر یاد می‌گیرند و تصویر آنچه دیده شده است بهتر در ذهنشان نقش می‌بندد. کودکانی نیز وجود دارند که با داشتن حس لامسه قوی اگر فرصتی برای انجام کارهای دستی در ارتباط با مطالب درسی به آنان داده شود مطالب را بهتر درک می‌کنند. (بریدن شکل مثلث یا مربع، درست کردن یک مکعب مستطیل با مقوا و ...)

بر اساس پیشنهاد مربی فوق اگر بخواهیم به کودکی در انجام تکالیفش کمک کنیم باید ببینیم او به طور طبیعی چگونه یاد می‌گیرد و سپس تسهیلات لازم را برای اینکه بتواند به روش خود کار کند، برایش فراهم آوریم. تشخیص این مسأله چندان مشکل نیست؛ مثلاً پس از بازگشت از منزل دوستان، از گردش در پارک یا تماشای یک موزه، دقت کنیم و ببینیم آیا او بیشتر به صحبت‌ها و گفته‌های دیگران توجه داشته، آنها را به خاطر می‌آورد یا آنچه را که مورد مشاهده قرار داده است. اگر کودک شنیده‌های خود را بیشتر به یاد می‌آورد، تصاویر ذهنی او تصاویری سمعی است و اگر در به یاد آوردن آنچه دیده، بیشتر مسلط است، یادآوری تصاویر بصری در او آسانتر است. کمک ما به این کودکان، ضمن آزاد گذاردن آنان در استفاده از روش خاص خود این است که تمریناتی به آنان بدهیم تا سایر حواس خود را

دانش آموز در سازمان دادن اوقات خود، تشویق او به انجام تکالیف و سرکشی گاه و بی گاه برای اطمینان یافتن از اینکه کودک به خاطر مشکل خاصی کارش را متوقف نکرده باشد. این نوع رفتار به کودکان نشان می دهد که کوشش آنان برای انجام تکالیف شب مورد تشویق و تأیید است.

برای کودکی که یادگیری مطالب درسی با یک دوست یا همکلاسی برایش مطلوبتر است می توان شرایطی به وجود آورد که با دوست خود درس بخواند و معلومات خود را تکمیل کند. درس حاضر کردن با دوستان، تنظیم پرسش و پاسخ با آنان و گوش دادن به توضیحات یک همکلاسی و یا شرح دادن مطالب درسی برای دیگری، از روش های مؤثر یادگیری است. به همین ترتیب می توان از همکاری و کمک خواهر یا برادر بزرگتر در حل مشکلات درسی کودک استفاده کرد. این کار نه تنها مشکل درسی را حل خواهد کرد، بلکه توضیح مطلب توسط خواهر یا برادر بزرگتر برای خود آنان نیز بدون شک مزایایی در بر خواهد داشت که از آن جمله می توان به تسلط و احاطه بیشتر به مطالب درسی و رشد اعتماد به نفس در آنان اشاره کرد.

غیردرسی را آن طور سریع و با موفقیت یاد گرفته است. اگر او بتواند به این نکته پی ببرد و از همان روش در فعالیت های درسی اش نیز استفاده کند، مسلماً کار خود را بهبود خواهد بخشید.

۳- نظارت بر تکلیف شب بله، اما تا چه حد؟ در حالی که بسیاری از کودکان وقتی بدانند فعالیت درسی مورد انتظار معلم چیست و معنی پرسش ها برایشان روشن و شرایط انجام کار مناسب باشد به کار مشغول می شوند، بعضی دیگر در انجام تکالیف خود نیازمند نظارت و کمک مستقیم اولیای خود هستند.

بعضی از اولیا به طور مرتب انجام تکالیف را یادآوری و وظایف درسی کودک را به وی گوشزد می کنند، بدون اینکه بدانند این کار باعث خواهد شد کودک بتدریج اولیای خود را مسؤول تکلیف شب خود دانسته، به طور ناخودآگاه از زیر بار وظایفش شانه خالی کند. بهتر این است که دوردور و به طور غیرمستقیم تکالیف درسی را زیر نظر داشته، مراقب حسن انجام این کار باشیم؛ به عنوان مثال می توان گاه از کودک سؤالاتی بدین نحو کرد:

- کدام قسمت را مایلی اول بخوانی؟

- آیا برای شروع کار به چیزی احتیاج نداری؟

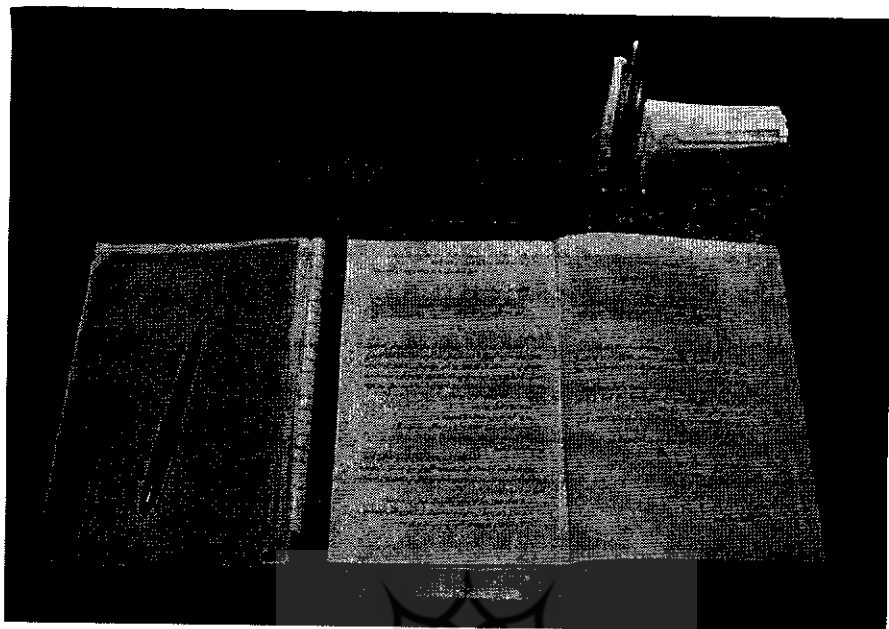
- مایلی قسمت های مشکل درس را درآوری و بعد با هم درباره اش حرف بزنیم؟

- چطور است اول مسائل را آن طور که بلدی حل کنی و بعد با هم راه حل ها را ببینیم.

لزومی ندارد که اولیا حتماً محتوای درس فرزند خود را بدانند تا بتوانند کمکش کنند.

کمک لازم، عبات است از راهنمایی

به طور خلاصه باید گفت بهبود انجام تکالیف درسی کودکان در خانه که همواره موضوعی برای نگرانی اولیاست، نه به وسیله زور میسر خواهد شد، نه با ابراز نگرانی، نه با سرزنش و نه با تحمیل راه و روش خودمان، این روشها غالباً مقاومت کودکان را برخواهد انگیخت و به بی میلی و اکراه آنها به درس خواندن و مدرسه رفتن خواهد افزود. آنچه مهم

خاص او در درس خواندن احترام بگذارند و هرگاه او در انجام تکلیف خود بازماند، بتوانند با خونسردی به ریشه‌یابی مشکل او بپردازند. بدیهی است در امر نظارت اولیا بر انجام تکلیف شب، ممکن است مسأله‌ای نیز بی‌جواب بماند و کمک‌های اولیا در حل مشکل به جایی نرسد، اما این موضوع هرگز نباید باعث شود که مسأله درسی دانش‌آموز، به یک درام خانوادگی منجر شود.

است ایجاد محیطی مطلوب برای یادگیری و وجود اولیایی است که بتوانند تفاهم، حمایت و حتی گاه همدردی خود را نسبت به کودک نشان دهند. اولیایی که بتوانند از تکلیف شب به عنوان وسیله‌ای در بهبود ارتباطات خانوادگی، در نزدیک کردن افراد خانواده به هم و کمک متقابل به یکدیگر استفاده کنند، اولیایی که بتوانند به انگیزه و تمایلات، به اضطراب‌ها و نگرانی‌های کودک خود توجه کنند، به روش

منابع :

- 1-MEIRIEU.P,DEVOIRS,SYROS, 1987.
- 2- VIE FEMININE, 17-20 MARS 1987.
- 3- TEDESCO. E, LES PARENTS PARLENTS DE L'ECOLE , CASTERMAN, 1979.
- 4- DE LA GARANDERIE A. PEDAGOGIE DES MOYENS D APPRENDRE, GENTURION 1982.
- 5- ROMAINVILLE . M, MEMORISER, FORMATION EN EDUCATION , NO. 21 FACULTES UNIVERSITAIRES NOTREDAME DE LA PAIX, NAMUR, 1988 .